(51) 365 430

¶ Utrum papa possit dispensare in statutis concilij generalis et abrogare illa?

¶ Expressus videtur qr̄o qr concilium est supra papam, ergo papa non potest immutare decreta
illius contra quod est quia par in parem non habet imperium ergo multominus nec inferior in superiorem, atque
est communis sententia parisiensium et multorum aliorum doctorum, et consequenter consequenter qui eadem ratione po-
sset defendi quod episcopus posset dispensare in legibus papae, imo in legibus conciliorum, si n. cum
papa sit inferior in hieraquia papa dispensare in legibus concilij, ergo non obstabit
eius quod episcopus sit inferior ut non posset dispensare vel abrogare. / Et consequenter etenim
salmanticenses recepta illa opinione de superioritate concilij videntur omnino sequi partem affirmativam. Sed
illa opinio est probabilis ergo et hoc. / Et consequenter etiam quia dato quod omnis partes pares
par in parem non habet imperium, ergo non potest abrogare quod concilium sanxivit. Unde videtur quod aliquis
posset dicere in hac causa papae quod hebrei illi responderunt moysi exo. 2. quis te constituit
judicem super nos? Ipse namque pontifex deberet meminisse illius domini responsi luc. 12.
quis me constituit judicem super vos. //

2 Inconcussum est quod dispensatio et abrogatio legis spectat et est opportuno ad pastorem
gregis, est n. actus jurisdictionis gratiae pastoris, sed summus pontifex est univer-
salis pastor juxta illud Joa. 21. pasce oves meas. ergo. Et in concilio calcedonensi accla-
matum est pontifici Leoni aptissimo 1. universalis, Et math. 18. quodcumque solveris super
terram et ergo. Sed notandum est primo quod ut dicit Henricus d. 47. pro 2a dicitur est aliter
abrogare et dispensare, et idem sentit in verbo papa. /

2 2o est notandum quod omnes doctores distinguunt spatium. 5. Tho. q. 4. ar. 3. et in alijs
locis duplex n. est genus canonum et decretorum sive summorum conciliorum sive summorum
pontificum, unum genus canonum quae renovarunt de jure divino, sive pertinentia
ad articulos fidei et ad substantiam sacramentorum, aut quae necessariam habent aut manifestam connexionem
ad legem divinam, sive naturalem pertinentia ad bonos mores, sed ut certo modo
et more theologico procedamus. sit

2 1a propositio. In hoc genere decretorum papa nil potest dispensando et multo minus abro-
gando, haec ergo glorius theologus et sine controversia, quod quod disputent canonistae
exponitur a. 5. Tho. in infinitis locis ut in ~~utroq~~ 4to q. 4. ar. 3. et in primo d. 47.
et 3. d. 37. et 12. q. 97. ar. 4. ad 3m et 22. q. 100. ar. 8. Et probatur breviter
quod jus naturale est immutabile ut habetur in decretis d. 5. c. naturale jus et permanet
Esa. 24. contra eos quia temerario ausu sustentaverunt mutare naturale jus quod Deus immu-
tabiliter posuit, dissipaverunt foedus sempiternum, sed jus divinum est positivum habet
eandem vim sicut naturale, quod jus naturale non habet vim quam recepta est latione ab auctore
divino alias non esset obligatorium cum obligatio non possit esse nisi a superiore, ergo summi
pontifice in jure divino non cadit humana dispensatio, /

2 Sed pro majori declaratione hujus quaestionis arguere contra illam primo papa potest dispen-
sare in matrimonio rato non consummato, et indissolubilitas matrimonij est de jure
divino, ergo potest dispensare in his quae sunt de jure divino. antecedens probatur quia majori est
votum solemne dirimit matrimonium ut habetur in c. expublico de conversione conjuga-
torum, sed votum solemne est de jure positivo ut habetur in c. unico de voto. li. 6o,
minor autem probatur ex illo math. 19. quos deus conjunxit homo non separet, Et 1. cor.
7. his autem qui matrimonio juncti sunt non ego sed dominus uxorem a viro non discedere et

2º. papa dispensat in contractibus prohibitis iure divino. q.º [illegible] ani ps qui acci-
pe relictam fratris prohibitam iure divino ut patet Levit. 3. Uxorem fratris sui nullus
accipiat, et eodem modo accipe amitam vel materteram ibidem expresse. [illegible]
3º. papa dispensat in voto saltem simplici cuius initium et usus de voto et
voti redemptione transgredere votum, quod de iure divino. Si quid vovisti non mo-
reris reddere. displicet n. deo infidelis et stulta promissio Eccl. 5. et
idem 3. quodcumque voveris redde, et idem Deutero. 23. /
4º papa dispensat de bigamo et homicida et tales sunt irregulares
iure divino ut patet 1. ad Timo. 3. oportet episcopum esse unius uxoris virum, non percus-
sorem etc. quod glo. et omnes doctores intelligunt de presbiteris, quod patet quia statim
subditur similiter diaconos pudicos, nulla alia mentione facta de presbiteris
/ et cosse quod tales irregularitas non tollitur per baptismum sicut alia irregularitas
ut doctores divin. in 4. d. 27. S. Tho. q. 3. ar. 3. et q. 9. q. 4. et
q. 13. et 34. d. c. lectori in glo. laicus papa dispensavit cum archiepiscopo pa-
normitano in c. sicut dignum de homicidio, et communiter ita tenent omnes doctores
nec dubitant. /
5. quia vicarius Christi et post ipsum est ipse papa oves meas, et ipse quodcumque solve-
ris super terras etc. in c. inter corporalia de translatione episcopi vel electi in pro.
proemium de homicidiis li. 6. et in c. ubi periculum maius li. 6. et in
maius papa de omnibus apostolis dicit illud 1. cor. 6. pro Christo legatione fungimur et ideo
expresse qui vos odit me odit, et sicut misit me pater ita ego mitto vos, sed
vicarius et delegatus sicut quod sit principalis nisi sit prohibitum spatium ut [illegible]
ex officio delegati et de officio vicarii per totum, sed non invenimus ubi
sit prohibita haec dispensatio papae etc. / et cosse quod apostoli dispensaverunt
in lege divina ut baptizando in nomine patris et filii et spiritus sancti ipsi n. baptizabant
in nomine Christi. et petrus princeps apostolorum interfecit Ananiam et Saphiram [illegible]
Sed in oppositum sunt multi domini canonistae in dicto c. ex publico etiam
illustrissimus dominus Cayeta. in proprio opusculo super hoc. et Archiepiscopus florentinus scribit
se vidisse bullas martini 5. et Eugenii 4. dispensationis super hoc,
et meus est tempore dicti factum a Clemente 7. sed tamen possumus utramque opi-
nionem tenere, si n. teneremus opinionem canonistarum, oportet dicere
consequenter quod insolubilitas matrimonii non sit de iure divino, hoc intelligo
ante consumationem. Unde et illa verba salvatoris ex dicto c. ex
publico exponunt ibi qui intelligunt de matrimonio consumato per copulam post
[illegible] in solum ad 4.m, si vero teneamus opinionem theologorum [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] divinare, et ad rationem de ingressu religionis [illegible]
quod sit de iure divino, quia professio dirimat matrimonium non consumatum, quia
ius divinum constat excepto ex authoritate ecclesiae. [illegible] solemne [illegible]
[illegible] ad modum [illegible] etate, quemque [illegible] in [illegible] ordine,

UGR Biblioteca Universitaria

Sed nõ q̃tū ad substantiam quã . / Ad 2m argm aliqui doctores ut
Archiepūs florētinus 3. p. titu. 1. c. 14. et de palude in 4o. d. 4. videntur
q̃ in õibus gradibus prohibitis iure divino in levitico papa nõ pot dispensare, et hoc re-
putat Silvester in verbo papa . §. videte ipsum ./
Sed opp.m est valde probabilius ut reputat caietan. 22. q. . . . et determinatum
fuit Romanis decretis in cā regis angliæ, et ideo hanc opinionem teneo. R. ad
argm q̃ præcepta veteris legis q̃ndo sunt de iure nāli, õia cessaverunt neque post passionem
sunt obligatoria præcepta iudicialia et ceremonialia ut ões doctores dicunt
Et ratio est quia dicere q̃ hoc dixit paulus ad heb. 7. translato sacerdotio neces-
se est ut legis translatio fiat, et hoc idem habetur in c. translato de constitutionibus
Et s. Tho. hoc dixit 1. 2. q. 103. ar. 3. probat. n. 16. paulus q̃ sacerdotium
christi est aliud a sacerdotio veteris legis et propter lex debet spiritualis, ſ ad hebr.
8. et hoc q̃ dns vocat testamentum novum et. Dico q̃ alii gradus prohibiti non sunt
in levitico de iure nāe immo caietan. probat q̃ nullus ponitur in linea recta ./
Ad 3m argm R. q̃ propterea aliqui doctores tenent q̃ papa nõ pot dispensare
proprie in voto q̃ dispensatio est relaxatio iuris ut sup. dictum est . obli-
gatio voti certe est nõ est de iure positivo q̃ dispensatio voti nõ est relaxa-
tio iuris, dico sine dubio et dicunt vere dicimus q̃ papa nõ pot dispensare
in voto nisi illud sit necessarium divisione aut inutile aut maioris boni im-
pedimentum, hoc autem nõ est relaxatio iuris divini, sed interpretatio eiusdem
quod nõ est proprie dispensatio, multis in casibus contra. Tale votum nõ est
obligatorium iure divino, imo est contra q̃ liber pot suo arbitrio nõ implere et huius
generis est fuisse s. Tho. 22. q. 88. ar. 10. ad 3m ubi dicit de determinatis q̃ in uo
cadit dispensatio in voto vel q̃ est simpliciter malum aut q̃ est inutile vel maioris
boni impeditivum, et hoc dixit proprie eē dispensare, et vera hæc opinio
nõ sit vera ./
Sed in contrarium etiam est cõis opinio q̃ pot ei tollenda obligationes quas gĩt irrita-
tio est de iure positivo, et ad argm Rem aliqui q̃ duplex est ius divinum quoddam
in glas est independens quod s. nõ supponit aliud fundamm ut præcepm de ca... q̃d
ões obligat neque est obligatio nec est obligatio pendet ex aliculus neque
arbitrio, aliud est ius divinum dependens, quod s. nõ obligat nisi mediante actu
humano v.g. nullum ius divinum obligat ad ingressum religionis sed q̃ aliquis
promittat tunc obligatur ad implendum illud, et hac distinctio. Rem ad argm
q̃ in iure divino independenti nõ pot papa dispensare, sed bene in iure divino
dependenti q̃ est sub potestatem tollendi illud quod pro his dictum est ... modis
modus tollendi, sed q̃ posset impugnari melius ut placere ut R. s. Tho.
22. q. 88. ar. 10. ad 2m ubi sic arguit in his q̃ sunt legis nāe et in præceptis
divinis nõ pot papa dispensare, et præcipue in præceptis primæ tabulæ, sed im-
plere voti est de iure nāe et est præceptum legis divinæ ergo probatum est
in voto dispensare nõ pot. / R. s. Tho. q̃ sicut in legis nāli et præcepto

UGR Biblioteca Universitaria

diuino tenet' hō implere votum ita et ex eadem tenet' obedire superioris
legi et mādato, et tn̄ qn̄ dispensat' in aliqua lege humana nō fit ut legi
humane nō obediat' qd ē contra legem nāe et mādatum diuinum, sed fit
q̄ hoc qd erat lex nō sit lex in hoc casu ista eius authoritate superioris dispē-
satiōnis, fit ut hoc qd cōtinebat' sub voto, m° nō cōtineat' in istud de-
terminat' in hoc casu, hoc .s. nō ē subiungat ad nām voti, et ideo p̄elatus
qui dispensans nō dispēsat in p̄cepto iuris nālis vel diuini, sed deter-
minat id qd cadebat sub obligatiōe deliberatiōnis humane, unde
vz q. s. tho. fert exemplum et de voto et de lege humana, quare
qui talis obligatio q̄ si qui cadit ex lege iste obligaret', et ita dispēsa-
tiō in voto ē dispensatiō in aliquo humano, itaque ē q̄ duplex
sit obligatio una humana alia vero diuina, humana aūt est du-
plex una ex lege alia ex voto, / aūt q̄ diuinū q̄ votum nō sit nisi
de re pmissio et idem est dicendum de hac pmissiōe ut de aliis, q. si p̄-
missi aliqd tenet' sua pmissum de lege nāli ut .s. tho. dicit. 22. q.
88. ar. 3. ad 3m. in pmissiōe aūt humana q. est ille cuius in toto est remit-
tere et deliberare pmittente a relatiōe pmissi, hoc aūt nō ē abro-
gare vel dispensare in lege diuina et p̄ aūt neq si superior in hoc dis-
pensaret nō esset dispēsatio in lege diuina. etsi deus ipse dispēsaret
nō esset dispēsatiō in lege diuina. si deus ipse remitteret votum
nō ē sine dubio dispēsatiō in lege de impletiō voti, itaq. de papa
qui papa habet vicē dei potest ex rōnabili cā remittere debitū deo, neq
ex hoc dispensat' in lege diuina. itaque q. ipse p̄t dispēsare in voto in
certis ḡl, tn̄ q dato dispensatione de papa nō ē dubitandum q. ipse nō p̄t
dispensare in lege diuina. /
2 ad 4m facilius p̄t q. in scripturis sacra sūt aliqua decreta, et mādata
iuris diuini in authoritate iuris diuini lata q̄ eius pmulgata ab apostolis
sunt dicit doctores de extrema unctiōe et cōfessiōe q sunt
iuris diuini, et tn̄ pmulgatae a Jacobo ap̄lo itaque tāc dispēsa-
tiō in legibus solum ptinet ad legis latorē vel ad illum cui specialiter ē
cōmissum ut dicit .s. tho. 12. q. 97. ar. 4. ad 3. manet q. q.
tanq̄ certa et firma in p̄senti q̄ p̄ceptū cōcilii .s. q. sunt iuris diuini
papa nō p̄t dispensare / et cōtra totum hoc exc. cotra c. 15. q. 1.
ubi dicimus papa dicit cōtra statuta sc̄orum p̄rum, cōcedere aliqd
vel mutare nihil q. sūt de iure diuino etc. tn̄ cū ad cōcilium vel ad
Aliud dubium papā p̄tineat declarare vel interpretari talem ad hunc posset du-
bitari an si concilium aliqd determinet esse de fide vel de iure di-
uino an papa possit aliter declarare, sed q. in hoc nulla cōtentio ē

UGR Biblioteca Universitaria

2a propo. si concilium declarat aliquid esse de fide aut esse praedicandum, fa-
pam hoc nisi probatum declarare aut in multis esse supra in his quae pertinent
ad fidem vel ad mores universalis ecclesiae, probatur quia si illud concilium errare non possit
iuxta promissum domini Luc. 22. Ego pro te rogavi ut non deficiat fides tua,
et Math. 18. ubi cumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, et
ss. in concilio congregati quam in concilio apostolorum, ubi spiritus sanctus assistebat, propterea illud dictum
est. Visum est spiritui sancto et nobis et (et non esse quod si illud concilium errare
posset, et papa posset, et si utrumque errare posset standum esset potius con-
cilio - sicut posset quod determinatum fuit in concilio apostolorum quod legalia trans-
exercita non potuit petrus aliter definire, ita in quo cumque concilio congregati
quod si errare posset non esset certa fundata super firmam petram cum semper ma-
neret dubia, sed vacillaret, neque Evangelium esset certum, cui dicitur Aug. non
crederet nisi propter auctoritatem ecclesiae, et non posset petrus confirmare fratres
suos neque esset lux mundi Math. 5. neque esset promissio spiritus sancti quem
mittam vobis a patre spiritum veritatis ille vos docebit omnia, /.

Aliud genus canonum est et decretorum quae omnino sunt ex iure naturali et divino et
spectant et sunt utilia ad observationem iuris naturalis et divini, suppono. n.
in praesentia quod praelati in ecclesia possent condere leges et obligatorias et multo
magis quam principes seculares, et hoc patet ut patet ex capitulo ad Rom. 13. non est potestas
nisi a deo, ubi totum illud caput hoc docet ex beato petro, et ex illo qui vos
odit me odit, et ex illo obedite praepositis vestris, neque de hoc est aliqua con-
tentio in catholicos, quamvis recentiores sunt qui videre quod papa non possit
facere leges obligatorias nisi sequantur ex iure divino vel naturali, sed
illi non audiunt a theologis in hac parte, et quidem alia dicunt sed ma-
le sonat ita in hoc negotio, si n. praelati hoc possunt multo magis concilium
de hoc quoque genere vertitur in dubium maxime utrum papa possit mutare
aut dispensando aut abrogando, ut de ieiunio quadragesimali de
hoc genere canonum et legum ut more solito procedamus ut omnia in plano sint
sine lite. //

3a propo papa potest dispensare in legibus et statutis concilii generalis si hoc est
quae probatio generalis dubia quae de comparatione potestatis papae ad concilium
concilii est duplex sententia Altera est S. Tho. et sequentium eum et multorum aliorum
doctorum tam theologorum quam canonistarum quod s. papa est supra concilium
Altera gersonis sententia parisiensium et multorum doctorum canonistarum et
theologorum ut panormitani. etc. quod concilium est supra papam, nunc non est lo-
cus disputandi quae illarum sit verior, quamvis utraque est probabilis, et quia
habet magnos defensores et doctores non oppugnat in quaestione papa potest procedere

UGR Biblioteca Universitaria

solum ex altera opinione, sed statuere quod dicendum sit secundum utramque opinionem
iuxta doctrinam nostram, et ideo dico quod potestas est vera non solum secundum primam opi-
nionem sed etiam secundum 2am opinionem, et probatur primo quia leges humanae sunt de humanis
actibus et sunt pro temporibus et personarum conditiones variabiles, quod in communi expedit
universitati necnon in aliquo casu, non convenit vel in aliquo tempore, et
hoc dicit S. Tho. 2.2 q. 88 ar. 10. dicit lex respicit ad id quod in pluribus
est bonum et quia contingit huiusmodi in aliquo casu non esse bonum ideo necessarium est esse
authoritatem ad hoc determinandum, et idem ait in 4° de libero arbitrio
et Aegidius Romanus ... dicit episcopum sine ecclesiae usus officium est
in casibus in quibus tenor legis vergeret in detrimentum reipublicae et sic discedere
a verbis legis, quod ergo eadem ratione necessarium ut sit in ecclesia aliqua authoritas
quae possit in his dispensare pro loco et tempore, ratio quia multa quae sic commoda pa-
sunt ordinata verterentur in detrimentum reipublicae, unde in capitulo re-
gina 29. d. regula sanctorum patrum pro varietate temporum et locorum et personarum
nisi quod huiusmodi dispensatio sit necessaria in republica dicere quod solum re-
sideat in concilio generalissimum, non est dubium quod dispensationes sint
necessariae quotidie propter varietates casuum et temporum, concilium autem non semper
est congregatum, neque aptum legibus nisi bis congregasse concilium primo alter.
10. ad electionem matrimonii secundo alter. 15. super contentionem legalium, quod
oportet ut resideat in papa, et S. Tho. 1.2 q. 97 ar. 4. dicit quod in
lege humana potest dispensari per rectores reipublicae. Item concilium
esse supra papam, hoc tamen non est intelligendum extensive .i. quod in ali-
quem actum posset concilium in quem non posset papa, hoc nullo modo est
probabile sed solum intensive potestas, si contra iustum determinet statutum
est potius concilii et quod papa teneretur potius parere concilio quam e contrario,
cum quod concilium possit dispensare in suis decretis quod et papa poterit.
Item aliquis non est papa, hoc enim intelligimus quod papa sit in quo resi-
det omnis potestas ecclesiastica, si enim dispensatio in legibus ecclesiasticis
eximeretur a papa, iam potestas papae esset peculiaris non universalis.
Item si dicamus concilium esse supra potestatem sit quod potest generalem ad ministrationem
electionis addit. Item papa est generalis commissarius dei cui plenitudinem
potestatis, ut habetur 2. q. 6. c. qui se sciat, et 24. q. 5. c. quod omnis, quod potest in omnes
actus suae ditionis. Et demum potest concilium posset dispen-
sare in suis legibus, saltem concilium posset habere potestatem committere suo le-
gato seu vicario, sed ipse summus pontifex non posset dispensare in legibus
concilii; et ille legatus posset, iam maneret in ecclesia aliqua potestas maior
papa, et sic papa non esset summus, quod omnino dicere esset sacrilegium, quod

cõcilium posse et in ecclia statuere aliquã ptãe suprẽ papa, quẽ chrs constituit
Vniuersalem pastorẽ Item q firmiter ꝓbat testimonijs supra inductis
Jo. 21. pasce oues meas, et math. 18. qd cunq solueris &c et extra 14. q. 1. c.
oibus / et vltio ꝓbat q impedimenta q impediunt matrimoniũ de iure positiuo ut
aliq gradus cõsanguinitatis et affinit sunt auctoritate cõciliorum ut ꝓs extra de con-
sanguinitate et affinitate c. nõ debet. et 35. q. 3. de affinit et in multis
cap. eadem cã et q(uaestio)ne, et tñ quotidie papa dispensat saltim in 3° et 4°
gradu, nec q(ui)sq dubitat q factũ teneat, et generaliter oes doctores et ꝓbe
expresse ex cap. qd dilecto et c. q circa de cõsanguinitate et affinitate et 35.
q. 3. c. quamuis, s. qd scripsi; et ita q gt s. Tho. in opusculo contra im-
pugnantes religionem / oia in quibus statuta sctorum patrum sunt relicta dispensa-
tioni pape ut possit ea mutare uel dispensare secundum opportunitatem tpis et
negotiorum, et c. Et ad illud Zosimi 25. q. 1. c. contra statuta patrum q
dicit intelligendum ẽe de statutis spectãtibus ad ius diuinũ, hic gl expressa
sententia dñi Archiepi Rome. tls. de synodis. c. 39. et facultate, inqt,
tpandorum siue mutãdorum canonũ Rom. pontifici adiacere nõ dubitamus,
nõ igit dubiũ qd &c.

4a propo, summus pontifex nõ solum pt dispensare in statutis conciliorum
sed in totũ et aliqñ abrogare ~~aliq~~ alicui tali legi uel statuto ꝓbat ex
precedenti q et exemplatis q aliqñ expedit abrogatio alicuius legis
ad rectã gubernationem reipublice et ecclie, ut ꝓs in c. nõ debet de cõsangui-
nitate et affinitate et in cap. alma nõ de sententia excõis, cum q cõcilium
generale ex toto orbe cõgregari nõ possit uel difficile posset oportet gl in ecclia
aliquã ptãe q hoc possit, et cõfirmatur simul ista duo, venire q 3a disq q
nõ ẽ q pont. nõ possit qd pt sola cõsuetudo, sed sola cõsuetudo rõna-
bilis potest uelut tollere statutã cõciliorum q ꝓbat minor q in concilio
aptorum ut ꝓs actu. 15. statutum gl ut credentium abstinerent a suffocato
et ab immolato et sanguine Visum est inquunt spui sco et nobis nihil
ultra imponere vobis oneris qm hec necessaria ut abstineatis vos ab immolatis
simulachrorum, sanguine et suffocato, et hoc fuit obseruatum in ecclia nõ
solum in tpe aptorum a cõuersis ex iudeis, sed et a gentilibus p multos annos
ut ꝓs ex Tertulliano in apologetico c. 9. imo hr expresse in cõci. gangrensi
qd fuit post nicenũ cõcilium ut extra. 30. .c. siquis carnem &c, et tñ sola
cõsuetudine abrogauit illud preceptum nisi n. legi abrogatum Vnde apd
grecos apud quos preualuit illa cõsuetudo et fortasse adhuc durat obseruãtia.
qd gl obstat generali q summorum pontificum aduertens iam illud preceptum
nõ ẽe necessariũ abrogare illud possit qd cũque sit latum a senatu aptorum

UGR Biblioteca Universitaria

hanc q. tenet nō solum doctores q tenent opinionē qd papa sit sup
cōcilium, sed etiā q cōtrariū tenent. Abbas panormit. in c. significasti
de electiōe. ita tenet, et q sentiā ūniversaliter. Joan. andreas ita tenet
q pōt tollere et mutare statuta cōciliorū. c. statutū de rescrip.
lib. 6. proqcerto de his duobus cōclusionibus possemus rōnabiliter dubitare
neq posset nisi magna temeritate. q si papa ex cā rōnabili dispē-
set in ieiunio quadragesimali vel in abstinētia carniū q nō tenerat
dispēsatio, ista sunt de statutis cōciliorū, sed tn dato q hoc ita sit
tn restat magnū dubium utrum si cōcilium prohiberet dispēsationē
et adderet decretū irritans q si ūniversaliter fieret, utrū tali legi possit dis-
pensare. de qua qone prima tenēdum q papa sit sup cōcilium, vĩ q
nō possit dubitari q hoc posset q si par in parē nō hēt imperium
multo minus neq inferior in superiorē. Sed tenēdo cōtrariā ptem vĩ
q nō possit, q si cōcilium hoc prohibuit etc., hec q. fuit agitata
in cōcilio basiliensi in qua fuerunt qdā theologi et iurisperiti q cōcede-
bant q si alicuius statuto cōcilij addat decretum irritans
q in tali statuto nō pōt papa dispensare, et si attentaret hoc facere
nil faceret. Contra quos card. de turre cremata fecit librū quē
vocavit de decreto irritante, quē librū ego nō potui legere, sed tn
q mea sentia ad dubium sm utrāq opinionē sive teneamus
q cōcilium sit sup papā sive cōtrariū est sic.
2 2a propō. nō obstante decreto cōcilij irritante papa posset dispēsa-
re in statutis cōcilij. et probat hoc q. q si cessante tali decreto papa
hēt talem ptatem ex officio suo ad dispensandum in statutis cō-
ciliorū, sed concilium nō pōt limitare officiū pape, q. nō obstante
tali decreto papa posset. Et cōfirmat q si papa nō hēt ptatem
dispensandi, q ea hēt a cōcilio, s tota. n. qua hēt est legē divinā, q.
cōcilium nō pōt auferre illā ptatem, siquidem nō dedit illā illi
cui cōcilium posset illā authoritatem dispensādi cōmittere alicui,
ergo si posset auferre a papa, et esset in ecclesia aliqua ptas
maior papa et sam papa nō esset universalis pastor si aliquis
q alius jurisdictionis hēat in q papa nō est. Item eadem
rōne cōcilium posset prohibere ne papa posset dare indulgentias
vel absoluere ab excōicatiōe pro tali crimine, qd tn est absurdum
et ita puto falsissimū opinionē dicentiū rōne decreti irritantis
tolli ptatē dispensādi a papa. Gerson aūt chancellarius

parisien. 1. p. tracta. 3. determinat generale concilium quale est limitare respectu
quasi papalem legibus conciliorum, ita ut non posset dispensare in illis neque abrogare,
imo aliquem ex romanis quasi auferre obedientiam papae et multa in hac sententia
sed ille doctor et omnia fuit infestus authoritati pontificali, et multos alios infe-
stauit. uel leges conciliorum exemptae sunt a papa uel non, si non, ergo non obstan-
te quocumque decreto poterit dispensare, si uero sunt exemptae et si non ad iam
generaliter decreti tale erit exemptae a papa non poterit dispensare posterius con-
sequens quia leges diuinae sunt exemptae ab humana potestate dictorum. Et si nunquam
quod prohibitum dispensatio, tamen nulla potestas est in illis dispensare, et ipsi non
debet dispensare in legibus papae quae sunt inferiorum, neque opponere alia probatio.
Respecto si itaque concilium super papam sunt super ipsos opposuerunt aliquam
rationem, quare ipsi non potest dispensare in statutis conciliorum et papae. Janor.
mita. in tracta. de con. ci. basilien. contendit potestatem quod in his quae pertinent ad
salutem uniuersalis ecclesiae non potest contra statuta concilii decernere, finitur admo-
rit historia in capite sunt .90. d. in quo c. dicit gregorius quod prosternit se
suscipere 4or concilia principalia sicut sancta euangelia. Ita neque circa decreta
conciliorum, sed quae ex dictis concilijs iudicia relicta in arbitrium romanae sedis non
confirmati in gratia sed quod potest errare et peccare, adeo ipsi inuenire aliquid
diu adobstandum huic tanto periculo, quod recerta ut dubium et ideo de
hoc. satis.

2 6a. propositio papa dispensando in legibus et decretis conciliorum et aliorum pontifi-
cum potest errare et grauiter peccare. Utinam liceret dubitare de hac re
sed uidemus quotidie a romana curia tam largas imo tam dissolutas dis-
pensationes profectas ut dissimulari non possit, neque solum in eis quae scandali
pusillorum sed etiam maiorum. Unde ergo est clara, ideo satis.

2 7a. propositio non licet papae dispensare in legibus et statutis conciliorum pro suo
arbitrio, et sine causa rationali etiam ubi nihil continetur iuris diuini probatur
quia leges humanae et maxime conciliorum sunt necessariae ad gubernationem et admini-
strationem ecclesiae, nam sine illis neque filius quidem diuini iuris seruari posset. ergo si
papa sine ratione et temerarie dispensationes tollat uel omnino leges
uel ex magna parte — quae obseruationes etiam tollet, et hoc necessario est ut uergat in magnum detrimentum
ecclesiae. ergo non potest papa hoc facere sine magno peccato. non dubito, an quam
potest siquis imaginetur ecclesiam sine legibus humanis intelligens perfecto maxi-
ma non solum ad fusionem sed de ordinatione, ut uidebit non posse ullo pacto
constare neque fidem neque religionem christianam, cum .n. desit diuino non
sit determinatum tempus ad susceptionem sacramentorum ut de confessione et eucharistia
imo de baptismo.

Item neque etiam sacrificium [illegible] cultus divini nullatenus possent deservire ad-
ministrationis in Ecclesia sublatis legibus humanis, et esset intolerabilis
deformitas si quisque viveret suo arbitrio, et contra ritus sacris divinis
et confirmatur hoc quia non sunt minus necessariae leges ad gubernationem Ecclesiae quam ci-
vilis, sed respublica civilis non potest sine humanis legibus conservari
ergo nec Ecclesia, neque sine causa Paulus ad Rom. 13 dixit quod legibus huma-
nis qui resistit, Dei ordinationi resistit et damnationem sibi acquirit, et quia
Isidorus dicit factae sunt leges ut earum metu humana coerceatur auda-
cia tutaque sit inter improbos innocentia, et Arist. 1 Ethic. dicit
melius gubernari ordinari a legibus quam dimittere judicium arbitris.

2o probatur quia cum leges debeant fieri pro bono communi, debent lex nunc
in privato bono secundo providere, sed pro utilitate communi civibus conscribentur
servire. d. 4 c. Erit autem lex, ita et dispensatio quae est quasi lex quaedam de-
bet habere rationem boni communis, aliqui erit dissipatio non dispensatio.

3o quia talis dispensatio erit in iniuriam aliorum, quia non est licita ratio quia
quae bona conditio legis est ut sit aequalis non autem erit aequalis si sine causa
rationabili aliquis eximeretur a lege, alii autem lege premerentur, quod fit
per temerariam dispensationem. quod illud quod licuit probatur quia lex vel
gratias [illegible], vel [illegible] leges [illegible] diversas legis [illegible]
[illegible] civile aut canonicum, sed [illegible] sive aequalem sive aequale
[illegible] quod omnino quae lex sit aequalis, et confirmatur quia si a princi-
pio [illegible] lex legis [illegible] sine ratione causa imponeret legem aliquibus,
aliis autem non faceret iniuriam aliis ceteris partibus, ergo eadem ratione imo
multo magis post legem latam.

4o non licet papae dispensare in propriis legibus sine causa rationabili quia neque
in legibus civilis. [illegible] quia non potest ipse eximere se sine causa rationabili ergo
multo minus potest eximere alios, ante probatur quia licet princeps non [illegible],
tenetur suis legibus quantum ad poenam legis quantum ad vim coactivam, tenetur tamen
quantum ad vim directivam, et [illegible] tenetur vivere [illegible] quia
[illegible] ex [illegible]. de constitu. c. cum omnes quod quisque juris in alterum statuit ipse
debet uti eo, et sapiens dicit authoritate patere legem quam ipse tuleris,
[illegible], Matth. 23 [illegible] eis a domino dicunt non faciunt alligant
enim onera gravia et importabilia et imponunt quae nolunt digito movere, dicit S. Tho-
mas 1a 2ae q. 90 ar. 5 ad 3um quod quantum ad vim directivam princeps non [illegible] a lege,
hoc non solum quod [illegible] ratione scandali, ut legi [illegible] cum [illegible] [illegible] sed
[illegible], faceret enim iniuriam aliis [illegible] princeps sit [illegible] rei
[illegible] faciet iniuriam non ferendo [illegible] sive [illegible], lex
[illegible] intellig-
itur una vox, de legibus ubi dicitur quod princeps non tenetur suis legibus intellig-
itur quantum ad vim coactivam.

2 8º quod multo minus papa potuerit abrogare decreta concilii sine causa rationabili, istaque quoniam minus est dispensare quam abrogare, sed non potest dispensare sine causa rationabili ergo multo minus abrogare, imo ex hoc sequitur surgit argumentum pro 7º dicto quod noluit papa abrogare, quia neque ita posset sine causa rationabili dispensare, ante aut generaliter, adducens maxime illa decreta quae spectant ad ministrorum statum ecclesiae vel ad administrationem bonam religionis constitutionem in ecclesia, nullus enim concederet quod papa graviter peccaret si derogaret omnino juribus de gradibus pertinentibus ad ministros. / Item de irregularitatibus, et de bigamia et homicidio, probatur aut consequentia clare quia si in omnibus petentibus dispensaret jam nullus esset effectus legis et finitus, tamquam lata esset, quam juvaret prohibuisse bigamos ad sacerdotium, si omnes bigami qui volunt promoverentur, et similiter de homicidis, lex enim caderet ut ista non fiant, non aut ut fiant cum licentia, et si quis adverteret in tali lege perversitatem, maxime cetera istarum dispensationum nam legum nam hoc est in regularitate quidem et in pluribus observent, dispensatio aut fiat raro et in casibus peculiaribus Est enim dispensatio videtur dicens quasi quaedam interpretatio juris in casibus in quibus juris lator non advertit, et istas autem dispensationes si omnino contrario modo ut lex quidem quam raro mere fieret, dispensatio aut fuit regularis et in pluribus, nullus enim est qui velit contrahere cum consanguinea qui non obtineat dispensationem neque bigamus vult promoveri qui promoveatur, nisi est homicida aut saltem mutilator, et ita de aliis fere legibus positivis / non dubito itaque si quis non contrahit cum consanguinea non ex ratione legis sed quia non cupit vel non placet ei, et si quis consideret intelliget quod si tollatur lex de impedimentis matrimonii vel de irregularitatibus non plures tales contraherent quam nunc faciunt per dispensationes, nunc enim solum facit legem qui volunt aut fortasse pauperes qui non habent unde possint habere dispensationes et verum hoc est altera species injuriae ut divites admittantur et pauperes excludantur, nulla alia causa potius, adeo adeo sunt vera in 8a quod pro, ut cajetanus in apologia de potestate papae dicit non solum decreta generalis concilii sed neque provincialis papam posse licite abrogare aut super his dispensare sine causa rationabili ubi etiam apparet quod decreta concilii obligant papam in foro conscientiae ut in hac parte eo magis credendum est quia fuit semper fautor studiosus authoritatis summi pontificis, quam et in eo opere supra concilium defendit est, et iste est semper sunt cetera doctorum ut ex ipse apparet Silvestro in verbo papa. §. 15. et in verbo concilium. §. 2º. et ejus dementie 5. 2 ho. 12. q. . et 22. q. . opusculo contra impugnantes religiones et panormitano in c. non debet. /

2 9ª quod aliqua lex etiam positiva posset esse in ecclesia et fortasse aliquae tales sunt in quibus expediret ut nunquam dis-

dis pẽsaret probat qd ut dictũ est ius diuinũ aut nullo mõ aut vix obseruari pt sine aliquibz humanis legibz q°. aliq leges humanę sunt, imo necessariæ ad obseruatioẽ christianæ religionis, propterea obseruã-tiam eẽt valde utilẽ et cõtrario, et si aliqñ videat dispen-satio rõnalis, tñ multo utilius eẽt inuiolabilis obseruãtio legis qʒ ut aperiri Janua ad dispẽsatioẽs et exª. de statu c. . Et cõis vtriusque sortis de penis tenent. qd lʒ sit de iure diuino qntu ad cõfessioẽ satisfa-ctionis debere de iure positiuo qntu ad tps, et nõ tñ aduerto qn me-lius sit qm nuqm dispenset qʒ semel det locũ dispẽsationi tñ ean-quam arbitrio humano iudicare augent cũ rõnalis dispensandi ex ambitiõẽs principũ aut gras aut importunitatem hõis multiplicabunt dispẽsatioẽs cũ magno periculo nõ solum iuris humani, sed et diuini et multæ aliæ leges dari possent tales. Et ideo fe qd videretur de se offerri casus in quo videretur eẽ cõueniens ut lege diuina dis-pensaret ut quis relinquat pª uxorẽ et acquirat 2ª. ad pa-cẽ regni vel familie, vel qd fieret dux vel cõmitteret pro aliqua magna utilitate et tñ neqʒ dispensauit unqʒ neqʒ reliquit in ecclia potestatem dispensandi ut supra dictũ est. neqʒ mirũ sũma sapia qʒ multo maius nocumẽtũ sequi semel dato facultate dispensandi qʒ bonũ qd prouenire posset ex huiusmodi dispensatioẽ, et alias rõna h. neqʒ solum hoc obseruauit in legibz de iure diuino nali, sed in legibz de iure diuino positiuo, nãqʒ. n. in veteri testamto dispẽsatũ quisquis comederet carnes suillas, neqʒ in quocũqʒ mãdato solius legis, nec in noua lege ut qualiqs nõ baptizaret nõ cõfirmaret et si posset eẽ cã apparentes ad dispẽsandum, et magis apparẽ-tiores qʒ sepe fiunt in legibz humanis, et ideo nunqʒ dispensa-tur nec ad dispẽsatioẽs dedit potestas, certe. n. christus optime prouidisset expedire et utilius ut in illis in talibz legibz dispẽsa-ret reliquisse potestatem dispensandi in talibz illud neque go reprehen-dit, tñ viri sapientes laudant carthusienses qui in sua abstinentia carnium nunqʒ dispẽsant nõ obstante quacumqʒ occasiõe periculo si. n. semel ceperint dispẽsare citius se extẽderet dispẽsatio qʒ obseruatio, sed diuina aliqui si sequeret casus magnæ necessitatis in quo si nõ dispẽset sequeret maius malum — Rª pº. q aliq similes leges in quibz nõ dispẽsat incõueniens ut considerati sunt neqʒ ex le-gibz diuinis, mala. n. sequet ex dispẽsatiõe contra legẽ, si nõ ex earum obseruatiõe 5 2º ei minus malum eẽt illud quod dare occasionẽ ad infirmatas et violandas leges necessarias ad cõseruationẽ religionis — 3º. cũ diuinus nõ eẽ dispẽsandus nõ excludimus

UGR Biblioteca Universitaria

Unũ casum q forte posset cõtingere mille annis q. s. regnaret aliquid magnũ scandalũ vitã dum, tunc merito posset dispẽsari dum nõ hoc ipso ẽẽt legem causã neque relinqueret arbitrio humano. Verum eligerent alii grauiores leges et neccessarias ad vtilem statum ecclesie. Et magis necessarias ad gubernationẽ eius et reformationẽ morum, in quibus nullus esset locus dispensationi in quo cũque casu, possent dum ex toto cõe bono priuato q per dispensationes prouenit, sed manerent ille leges inuiolabiles sicut diuine, neque per papam neque per cõcilium sufficeret dispensare. //

10ª propo. Si possent experientia intelligeret qd per hoc quod dispensat in ali qua lege ecclesiastica vergeret in magnum periculum in religione christiana, cõcilium posset hoc declarare et determinare et eius statuere ut in tali lege numquam dispensaret. Hoc probatur qr declarare certũ est q spectat ad cõcilium, qd autem posset statuere probatur qr dictũ est hoc expedire q. cõcilium posset facere tale statutum. Item papa posset facere tale statutum q. et cõcilium nõ est dubiũ q. //

11ª propo. De q in tali determinatione cõcilium errare nõ posset, probatur qr ẽẽt de his q spectant ad vtilem statum ecclesie uniuersaliter, sed in illis ut dictũ est, sepe cõcilium errare nõ potest q. nõ posset errare in huiusmodi determinatione. //

12ª propo. Facta tali determinatione numquam liceret papam dispensare in tali lege, et peccaret mortaliter dispensando in tali lege, ex qua cũque causa probatur q si cõcilium determinauit q dispẽsatio est perniciosa per 10ãm propõ. Et ita est q est perniciosa dispensatio, q. est illicita. Item si papa dispensat sine causa peccat ut dictũ est in 7ª propo. sed nulla potest ẽẽ causa dispẽsandi contra cõtra mãdatũ generalis cõcilii, q. necessario esset dispẽsando de grauius est et melius obseruare sententias cõcilii quod errare nõ potest, obseruare et captare causas particulares. Item si cõcilium determinat q talis dispẽsatio est periculosa toti ecclesie, hoc maxime ẽẽt q. talis dispensatio vergeret in perniciem nõ solum legis humanae sed etiam iuris diuini, q. ut dictũ est ius diuinũ seruari cõmode nõ potest absque legibus humanis, et si cõcilium deberet facere tale statutum numquam esset in tali casu quo ex tali dispẽsatione periculũ cõtra ius diuinũ nõ n. deberent a prouidentibus aut a principibus ecclesie sed promouibus ut si ex dispẽsatione sequerentur mala ad ministratio in ecclesia, et ex cõsequenti vitiosa administratio sacrorum et morum corruptela, et nullũ bonum ex tali dispẽsatione nasceretur, merito cõcilium determinaret ut numquam fieret dispensatio in tali lege, nõ dubito de hoc neque aliquis negaret. Sed in argumento si papa a nõ potest dispẽsare ius uniuersale ut dictum in 7ª propo. q. si aliqua lex humana generalis ad obseruatione iuris diuini

nō poterit in illa papa dispensare. Tota difficultas est q[uia] dispen-
satio temeraria et vagata posset esse temeraria et pernitiosa, tamen dispen-
satio ista peculiaris et rationabili cum facta cum istis paucis [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] et nobili, et [illegible]
[illegible] prudenter [illegible] quicunque alius dispensaret, q[uo]d [illegible]
[illegible] concilium nō potest determinare qu[ia] universalitate in omni casu dispen-
satio in tali lege sit pernitiosa et temeraria, et passim facta
esset pernitiosa, nō obstante illa, ergo cum nō est concilium prohibere
summum pontificem qui in aliquo casu emergenti possit dispensare. Item
quia leges nō respiciunt particulariter sive casus particulares sed ad
hoc quia lex universalis fertur solum q[ui]a [illegible] quasi semper et in pluribus
sit expediens exempla sunt clara. [illegible] sicut [illegible] aliquis
expediret ut vir relinqueret uxorem et aliam duceret vel quia steri-
lis vel quia intollerabilis, vel quia malis moribus infecta, forasse mariti
quam in pluribus expediret, ideo lata quia lex universalis ne
aliquis dimittat uxorem et si fiat heretica [illegible] maritus
subvertere vel in quocunque alio casu, et si [illegible] pluralitas
uxorum est propter [illegible] regni, [illegible]. Item nullus
in conveniens videretur [illegible] aliquis ex communi fornicatione [illegible]
consideret [illegible] quae [illegible] prohibitio quia [illegible] contra bonam prolis
qui nascitur sub [illegible] male educaretur [illegible]
[illegible] in casu ubi mulier [illegible] puella, et tamen
universalitate [illegible] prohibita talis fornicatio, quae [illegible] circumstantiis
qui in pluribus sequitur mala procreatio prolis. Item profecto
legislatores humani possent ferre [illegible] ad illud quod pene
semper accidit, et [illegible], et ferre leges universales in
quibus casu [illegible] et si nō [illegible] esset lata a deo lex de in-
dissolubilitate matrimonii. [illegible] posset condere illam legem ita uni-
versalis [illegible] [illegible] et indispensabilis, in quocunque
casu, quae sicut lata a deo tam [illegible] et esset tam [illegible] si lata
esset a concilio seu papa, [illegible] hoc quod possit esse
[illegible] rationabilis, a quo sit lata, nec deus faceret leges ita in-
dispensabiles nisi ita expediret [illegible] et
communitatibus et legibus humanis prohibere universale [illegible] tamen
ratio legis nō invenit in aliquo v.g. prohibet ne noctu [illegible]
aliquis armatus, certe ratio legis est quia illo tempore solent insidias fieri
ergo maior licentia peccandi, si quis tamen [illegible] quod nihil malefiteri
[illegible] hoc, sed ex alia aliqua occasione portat arma [illegible]

UGR Biblioteca Universitaria

et reus legis si peccaret contra legem, et merito puniretur. Ubi est lata ex-
communicatio incurrit ipso facto poenas excommunicationis quae propter pericula frequenter
accidentia rationabiliter fuit facta prohibitio omnibus, sic quod si aliqui pro-
pter aliquas rationabiles causas aliquam ad spatium, tamen hoc est raro et contra-
rium in amplissimum contingit, posset consilium ordinare vel nullo dispensare in
hoc, quia profecto verum est sine ulla alteratione hoc faceret, sed propter hoc
notandus quod non solum oportet spectare in condendis legibus quod boni sequatur ex casibus parti-
cularibus ubi ex observantia legis, vel aliquid mali in casibus singularibus in trans-
gressione illius, sed debet considerari quid sequeretur si tolleretur talis lex, exempli gratia,
si enim consideremus quae mala sequentur ex tali fornicatione vel illa non videmus,
sed quid si consideremus quae mala sequeretur si tolleretur talis prohibitio, tunc enim
intelligemus quam necessaria fuit illa prohibitio. Si enim liceret fornicari non solum
sequeretur prava educatio prolis sed etiam ignominia procreatio liberorum et generis
humani. Si enim hoc liceret multi non ducerent uxores sed mallent uti libere.
Et cum huiusmodi vagis concubitus non multiplicarentur liberi, sed raro et
sequeretur inopia filiorum in republica. Et non esset familia et possessiones neque civitates
respublicae et multa alia incommenientia. Idem patebit de matrimonio,
licet in matrimonio non enim oportet respicere quid mali sequeretur si petens uxorem suam
relinqueret, sed oportet videre quid sequatur si liceret passim uxorem relinquere
cum enim inter coniuges semper incidant iurgia et capias contra invicem satietas
rara esset matrimonia firma, et cum relicta ab uno non reciperetur ab alio esset
magna pericula incontinentiae, et esset magna iactura filiorum si relinquerentur
aut sine matre aut apud novercam, aut sine patre apud matrem, et multa
alia mala. Unde iustissima est ista lex. Item in legibus ecclesiasticis
etiam non oportet considerare quid boni aut mali sequeretur, si iste fuerit factus
episcopus vel si quis habeat hoc beneficium qui non dimittat, sed oportet considerare
quid sequeretur si hoc passim liceret fieri sine causa per dispensationem sine causa
sequeretur enim confusio et permixtio rerum et ruina status et bonorum morum ut
constat, et hoc si dicatur non impediri non potest nisi ista causa non tollat fa-
cultas dispensandi, hic accipietur. Est praeterea considerandum quod non leges
potest esse certa et determinata quae sunt causae et in utilitate universale, sed non
legitima dispensandi non potest determinata, quia sunt ex singularibus
affectibus et circumstantiis, de quibus non potest dari scientia neque ars, et sunt diversi
quae variant in infinitum et ideo dispensandum est quia relinquitur arbitrio hu-
mano quid sit. Unde si ex rerum varietate se exponunt circumstantiis
quae licet non sint sufficientes, tamen apparentes vel verisimiles et contingentes
homines ad dispensandum frequenter in lege. Cuius tamen oppositum est tam necessario
et ad defendendum in tenore legis. Praeterea est magna hominum imperitia qui

UGR Biblioteca Universitaria

nituri in vetitum semper cupiunt qua negata, et ei plati semper pontifex trahere pnt in huiusmodi dispensatiob; ut in 6° propo. dictu et quia
n. sufficiunt ad resistendum ~~a pinsis~~ amicis ambitioni importunatiob;, ideo
si manet licentia dispensandi in legibus pro suo arbitrio pro ut hunc magna
mysteriu ne dispensationes fierent irrationabiliter quod cum cum rona cum magno
detrimento Ecclie, hoc si alud remedium haberi no posset mi, hoc auferendu
est. Considerandam est etiam q. in moralib; no oportet multum considerare
qd posset fieri, sed qd inrerum statu et na inveniat, et si posset experien-
tia tot annorum per argumentatione possent judices ee fortes viri accingi
iusti. ~~Vt~~ nullis muneribus corrumperent aut retraherent a iustitia
sed quia ipsa experientia constat quod judices accipientes munera no
recte sentiunt in judicando, universaliter prohibetur quod munera
accipere. Ita impossibile bene possemus fari et imaginari quod sint multi
pontifices sapientissimi et iusti et nunquam dispensabunt sine legiti-
ma ca, sed experientia est in contrarium vnus. n. pt & sua potestate cum vi-
deamus quod nullus fuit dispensatio quod no obtineat, q. dispensandi est
quod relinquitur in arbitrio humano quod solum fiant ex legitima ca maxime quod
summus Pont. no pt examinare omnes cas ob suas graviores occupationes
sed necesse habet mandare aliquo aliis a quib; saepe falli et ussentie
dicus gregor. refferendum dicit Arist. 1. rethor. et S. Tho. 12 q. 95.
ar. 1. ad 2m quod omnia que possint debent lege determinari et paucissima
relinqui arbitrio judicii, cuius pro reddit multas pulchras rones et potissima
est quod legislator facit leges nequaquam de futuris neque lune pro-
ter ulteriora amicorum aut importunitate hominum aut praeb; aut precio ali-
quid facit, sed solum habet in consilium bonum coe cui ora faciunt sed in ma-
sib; particularib; in currunt multa quae possint hominem ab equo et bono
avertere, et ideo multo liberiori est ad ferendas leges quam ad judi-
candum. Item quod facilius est invenire paucos sapientes ad re-
ferendas leges quam tot judices. Item leges fiunt ex magna
consideratione in particularibus no vacant ista considerare, ista
imprimis leges ponunt Ecclasticae cum assensu dicis et a nemine
impugnat neque contradicit et sic sunt optime sed in dispensatione
concurrunt multa quae inducere possint ad no recte dispensandum.
Et ideo optimum eet rescindere occasiones, et adhuc in aliquo fit
cum magna difficultate fiant dispensationes, et oportet adhibere
magnas machinas ad extorquendum unam dispensationem et no
~~pot~~ potius sunt Romae expectantes anus spectat dispensationes
quae semper est fort ca turbandi dispensationis, ergo si in sanis, quod

UGR Biblioteca Universitaria

373 438

quae est illa noua cautela. R.º quod ego nullam dispensationem in particulari condemno, neque meum est neque iudicio alicuius servum, fortasse illa est ut diceret. Sed ideo dico pro quod in fine anni sunt tot dispensationes factae quot profectio ans[?] sint tot quae legem observaverint, quod in genere dictum est, et contra propria ratione dispensationis quae debet fieri ut in p.º et in paucioribus. Secundo video quod omnes qui petunt ratione dimitto matrimonii de irregularitate et bigamia, et non obtinuit, si ordinarius legum existimaret et perstringeret dispensatio at ... quod si omnino videatur dari aliqua lex humana omnino indispensabilis, hoc ipsum statuat lege in quo casu possit papa dispensare determinet in tali et tali, et non alias, et sic potest fieri at ... de aliquibus legibus, ubi considerandum est quod divinus bonum commune praeferendum est bono privato, et ideo cum talis lex sit propter bonum commune dato quod ita est quod ex illa sequitur detrimentum in casu particulari, hoc ferendum est propter conservationem boni communis, neque statim oportet recurrere ad dispensationem quod dispensando in causis istis aperitur via ad dispensationem iniustam, circa quod optime S. Tho. 12. q. 97. ar. 4. ad 3.m et q. 100. ar. 8. dicit quod numquam dispensatio est facienda cum detrimento boni communis, et 22. q. 88. ar. 12. dicit quod omnis dispensatio debet fieri ad honorem dei vel ad utilitatem ecclesiae, et 12. q. 97. ar. 4. dicit quod qui dispensat non habens intentionem ad bonum commune infidelis est, ex quo patet quod in dispensationibus non dat legitimam causam quod solum res particularis privatam utilitatem eius specialis personae privatae, sed debent prius fieri respectus an talis dispensatio vergat in bonum commune vel contra. Unde cum aliquae leges sunt ita graves ita necessariae ad bonam gubernationem et statum ecclesiae, de ista con- clusio est exemplum clarum, sint ista lex s. quod filii clericorum non succedant pa- rentibus in beneficiis iudicaret esse necessaria in ecclesia dato quod sint aliqui talis fi- lius ita doctus et ornatus omni virtute et doctrina ut omnino expediret pro ... et multis aliis sint ita idoneus et posset hoc fieri non solum sine ... scandalo, sed ad gratiam totius populi melius est ut non dispenset cum tali ut tollatur spes aliis fraudandi tales dispensationes et demum cum ex duobus malis minus sit eligendum ut hic in decus ecclesiae ... G. Topi. 3. sed contra

2 Sed contra hanc conclusionem videtur esse argumentum quod videretur hoc nouum, et numquam in illis con- ciliis celeberrimis ... hoc aliquando fuit factum, quomodo nos debemus facere. ... R.º ad hoc distinguendo tempora, et contra ... iura ... iuriste, tempore ... antiquorum conciliorum ... similes ... conciliis quos non erat opus huiusmodi decretis retinere ab nimia ... licentia dispensandi, ... Pontifices non dispensare ...

cõciliorum, nec ita facile nec ita facile dispensare, sed tanquam oracula diui-
na obseruabant, nec solum timore, sed nec fortasse semel dispē-
sabant contra statuta cõciliorum, nõ quia dubitarent de istarum rerum auctoritate
13ª propositio. Tale autem decretum nõ deberet apponi in multis legibus, sed so-
lum in paucis, eisque grauibus et valde necessariis. Haec propositio patet, quia cum
papa sit pastor vniuersalis nõ debet limitare eius authoritatem nisi urgē-
te necessitate, aliás fieret iniuria ei. Item si hoc extenderet ad multas
leges, paulatim posset vergere in detrimentum reipublicae ecclesiasticae, quia saepe sunt
qui dispensationes sunt necessariae. Item esset occasio ut sub illo praetextu pa-
pa cõtineret quasi gubernare magnas leges, et sumerent licentiam alii ad
rebellandum contra eum, et tandem hoc nõ deberet fieri nisi solum in
aliqua lege graui et necessaria. //
Sed dubium occurrit ex ista quaestione: facto tali decreto, utrum si illo nõ
obstante papa dispensaret, quis teneat factum vel nõ. Videtur quod
nõ sine dubio quia id possumus quod de iure possumus, ut dicunt canonistae./
14ª propositio. Tale decretum nõ facit quod papa nõ possit dis-
pensare, sed solum quod nõ liceat; hoc probatur ut supra quaestio 3ª, et quia
cum potestas papae nõ sit a cõcilio, sed a Christo, cõcilium nõ potest limitare
aut restringere potestatem papalem, quia si posset dispensare sine tali
decreto, posset etiam cum illo decreto. Item quia videtur quod cõcilium nihil
aliud agit, quam quod papa illud possit, sed cõcilium prohibet dispensare nõ obstante suo
decreto, quod est papa. Et probatur glossa in c. Ubi periculum de Electione in 6.
dicit quod licet nõ sit licitum reuocare decretum cõcilii, tamen potest si vult
...... si illud decretum factum fuisset ab uno summo Pontifice
aliquis sequens posset dispensare, quia par in parem nõ habet imperium, sed
nõ habet maiorem authoritatem cõcilium quam papa, ut supra probatum est. Et
Siluester verbo papa § 15 dicit quod sentimentum sancti Thomae papa potest
scienter in omni iure positiuo dispensare et omnia reuocare, itaque si irri-
taret de facto, essent nulla et si in hoc peccaret, haec est sententia com-
doctorum, et in iure canonico Panormitanus in c. Significasti de Electione et
Joan. Andreas ubi supra et alii omnes ferme. Suppono autem quod nõ tenet
valeat, quod illa papa male dispensat, quod nõ valet dispensatio, si v.g.
sine ratione causa dispenset in gradibus prohibitis ac in iure nõ de iure posi-
tiuo, dispensatio tenet et in his nõ nec tamen voto dicerem omnis dispensa-
tio papae, est in iure positiuo valeat, sed dico quod si nõ valet, quod hoc aliud
de quo nõ solum loquitur iuris positiui ut infra dicemus. Et si dicis supra,
nesciamus quid hic disputatio procederet sine utraque opinione, scilicet sine papa
sit supra cõcilium siue e contra, quia si nõ obstante tali decreto cõcilii adhuc
papa posset dispensare, in quo saluaret ista superioritas cõcilii supra papam./

/ R. q. satis est adhuc ut papa teneat q. male faciat contraveniendo decreto concilij, vel sufficit littera q. papa nõ possit tollere talem legem neque mutare quoad alium quid esset, sed posset dispensare q. manente tali lege spectat aliquem ad actus jurisdictionis in ecclesia. /

2 15. propo. eo deinde sunt papa peccans dispensans in tali lege, videtur et peccarent petentes dispensationes, et utentes illa probat q. consentiunt, imo cooperat. pecc.º alterius, et nõ solum q. male faciunt digni sunt morte, sed q. consentiunt facientibus ad Rom. 1. Item ratione occasio tantorum malorum q. ex hujusmodi dispensationibus sequuntur ostensum est q. sequentur. Item q. faciunt injuriam alijs qui eximunt se a lege alijs manentibus sub lege quia ad modum si rex exigeret tributum ab aliquibus civitatibus et eximeret alias sine causa. nõ solum rex peccaret, sed et civitas illa eo q. nõ subijt partes onerum, neque tamen volo dicere q. si papa mortaliter peccat dispensando sine rationabili, q. ei utentes illa dispensatione peccent mortaliter, neque etiam q. ij sint peccato. Sed volo et recipio universalem opinionem Panormitani et aliorum in cap. nõ est voti. de voto, q. dispensatus a papa in quocumque jure etiam sine causa q. sit tutus in conscientia, q. opinio potest esse vera si intelligatur q. sit tutus .i. q. factum per illam tenet etiam in conscientia, nõ q. sit aut universaliter verum si intelligatur q. talis sine peccato. pro illa utitur, ut si dispenset cum sacerdote ut ~~ducat~~ ducat uxorem, factum teneat et est verum in primo sed etiam peccat et sacerdos utens illa dispensatione. / Et confirmat q. utique ag[?] cum papa peccaret dispensans sine causa rationabili q. ipse ex confessis tenetur legibus, q. nõ potest eximere alium sine tali causa, pluribus se ipsum quod peccet. Unde ipsemet Panormitanus in dicto cap. confitetur q. dispensatus ad plura beneficia nõ est tutus in conscientia si sit dispensatus sine causa, q. idem debet dicere in hoc. Ita etiam Joannes And. in c. de multa de praebendis, et eo similiter ad S. Tho. q. 9. q. 7. dicit q. hoc nõ solum esse contra jus positivum sed contra jus naturale. /

2 Sed contra q. sicut stante q. si papa irritaret omne jus positivum aliquid sine causa esset aliquis rationalis et utile et tutus nõ peccarent, et postea nõ servarent q. ante quod certe si papa tolleret abstinentiam carnium in feria 6ª nullus peccaret si vesceretur carnibus illis diebus, neque sola tollit jura de impedimentis minimis. R. concedendo ante q. revera nullus manet reus obligationis in abrogatione legis, quia sunt suplex et nego consequens, q. et in dispensatione, nõ solum q. manente jure rationali sit modo ut alios q. alij sunt subdicti juri neque sunt suplex, et ideo male faciunt ut his sepe exeuntes a more. /

2 Sed restat grave dubium utrum si summus Pontifex dispensat in tali statuto nõ obstanti tali decreto prohibente, utrum subditi ad quos spectat recipere et parere tali dispensationi teneantur parere. V. g. si

statuat in concilio q nullus ante etatem .20. annorum possit habere bene-
ficium et in hoc nunquam dispenset, sed nihilominus papa dispensat, non
solum contra decretum concilij, neque alia ratione cum utrum parochiani
teneantur recipere illum et dare decimas. Pro examinatione huius dubij
notandum quod dispensationes pontificum sunt in duplici differentia quedam
sunt omnino gratiose (gratiosas voco que spectant solum ad gratiam
seu beneficium dispensationis cum sit ad commodum vel incommoda
aliorum ut dispensationes in ~~jejunio~~ jejunijs et abstinentijs, et etate ordi-
nandorum in impedimentis matrimonij et de similibus non est locus dubio quia
solum ad ipsum expectat dispensatio. Alie sunt dispensationes
que spectant ad commodum vel incommodum aliorum ut in exemplo posito
qualis puer sit parochus et habeat beneficium, et decimas sine
residentia vel quod unus habeat duo beneficia &c. Et de his venit in
dubium nec glossarius dispensatio. Sed dicam nihil omnino diffiniendo
sed proponendo quod mihi videtur probabilem quod ego 10 sit gratiosis, et habet
multos auctores, ideo sit

2 16a propositio non spectat ad subditos determinare aut examinare
quod possit papa aut non possit ita quod teneantur parere etiam si non
probaverint sit sacrilegium sic dispensare expedire principijs et suis que papa
ad hoc 17. q. c. 4. committat .l. 8. committi et sequentibus. 1o quia
hoc ipsum determinare quod sit pro spiritualis alicuius gregis electio et
papalis gubernationis, hoc non spectat ad subditos saltem inferio-
res, quia hoc non convenit illis. 3. quia hoc esset magnum detrimen-
tum etatis, si quis posset dicere papa non potest hoc vel posset illud quia
hoc modo multi eximerent se a mandatis illius, et esset causa inobedientie
et schismatis et heresium, et ideo si spectaret melius inobedientie
parere quam facere hoc, videtur licentia vel aliquis ista causa non obediant
pape, nisi in casibus manifeste rationabilibus et justis et honestis -
alias non tenentur obedire -/

2 17. propositio - non semper mandatum pape aut obligatio obligat
subditum ad parendum neque loquor hic in casu in quo sumus posi-
tis sed pro rege contra jus divinum aliquid manifeste, hoc enim solenni quam
contingeret, nec esset dubium quod non esset parendum opus .n. deo magis
obedire quam hominibus, sed ex talem casum probatur quia sum in potenti
sed non habet maiorem potestatem collegij pro condendum quam ad faciendum leges,
sed si faceret leges iniquas aut injustas et intollerabiles vel aliquid
valde grave, subditi non tenerentur parere quia et si dispensatio sit
huiusmodi, ante autem pro his quidem optime determinat .S. Thomas 12. q.
.6. ar. 4. lex non obligat subditos in foro conscientie nisi sit justa.

adhoc autem quod sit justa 4.or vel 3.es conditiones requiruntur. Prima propter instituentem, 2a. finis .i. propter bonum commune. 3a. forma videlicet quod secundum aequalitatem
proportionis imponantur subditis onera, vel secunda quod injusta vel ubi deesset
authoritas vel cum praelatus imponit subditis leges onerosas non respiciens
utilitatem communem, sed magis cum propria utilitate vel gloria, vel contra aliquem praeceptum
vel ex forma inaequaliter onera dispensantur, cum quodammodo ad bonum commune vel
sit quod lex contra jus divinum ex quacumque istarum causarum lex sic injusta non
obligat ut patet S. Tho. in foro conscientiae nisi forte propter scandalum vitandum
quod sicut aug. dicit in libro de libero arbi.: lex esse non videtur quae justa non fuerit
ergo si summus pontifex legem aliquam injustam faceret quae ex aliqua praedictarum
causarum non teneret non tenerentur subditi obedire, quia neque si dispensatio esset
injusta in aliqua causa, quia non potest magis gravare subditos per dispensationem
quam per leges, et quando solum intelligatur S. Tho. quod leges essent contra jus
divinum, potest quod illud 4.or casus posuit unde lex potest esse injusta, et 4a. quod
quod sit contra jus divinum unde cum quod fit injusta. quare dicit quod non obligat
Et confirmatur quod lex civilis non obligat ergo neque ecclesiastica, antecedens patet quia praelatus
civilis habet principium authoritatis quae non dedit eis potestatem ad gravandum
subditos, sed ad conservandum, consequentia autem probatur quia certe asserunt
doctores habere maiorem potestatem papa in spiritualibus quam Rex in temporalibus
utriusque .n. potestas gladio Rom. 13. Et confirmatur ex illo prover. c. 8.
per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt, ex quo patet quod non
habent a deo potestatem decernendi nisi juste. /

√ 2o. Arg. sententia injusta a quocumque sit lata non obligat. 22. q. 6. §.
et antiquum premium supponit in conclusione omnium doctorum, quia si sit injusta sententia
.i. non solum ex forma procedendi .i. quando non tribuit unicuique quod suum est sive
judex faceret ex malitia, sive ex falsa praesumptione talis sententia non obligaret
potest. ergo nec lex injusta obligat, consequentia videtur nota, quia eodem modo obligat lex
injusta quam sententia, cum lex potius nocere quam sententia. /

√ 3o. lex injusta episcopi non obligat ergo neque papae, antecedens quia non est ab omnibus concessum
consequentia est videtur nota quia non habet maiorem potestatem papa ad inferendum injuriam
quam episcopus. .i.e. .n. quae sunt sue jurisdictionis circa subditos non
minus potest quam papa. / Et certum est quod si papa ferret sententias contra innocentem
de pecunia vel de alia re sive faceret certa scientia sive ex falsa praesumptione
talis sententia non obligaret. /

√ 4o. arg. deducendo ad manifestam inconvenientiam, quia .n. diceremus
si papa sine causa rationabili contenderet legem quod christiani loco decimarum solverent
quamvis 4.as partem fructuum quod obligarentur christiani illa lege, et si faceret
aliquas leges similes istis. in his .n. agit de materia temporalium si faceret contra
bonum commune, necesse faceret dicere quod papa non fuit hujusmodi, hoc .n. 8.

log. de facto de quo nō disputet, sed qd iuris sit in ea re. ergo p(ar)te
hōs oēs leges iniustę ēi papę nō obligant in foro cōscientię, q. si
ita sit, et dispēsationes iniustę, et mīg dūamē aliq̃ obligabunt)
Potestas papę est ad edificādum nō ad destruēdum, sed huiusmodi
dispēsationes sunt ad destruēdum et nō ad edificādum. g. nō
sunt recipiendę. Et ē doctores diuini q in actibus vniuersales
sedium ecclię nō pt papa dispensare cōtra statuta cōcilij generalis
ut hr̃ in. c. . sit panorm. in. c. signasti et innocen. in cap.
. et maxe ubi ecclia decoloratur. g. in tali casu subditi nō
tenent obedire, ēi si tn̄ ageret cōtrarius positiuū. /
2 Et ōia hęc cōfirmat qi papa nō est dn̄s ecclię in bonis eius, sicut neque
aliis p(rae)lati, dicitur. n. sit ōibus p(rae)latis ignati luc. 22. reges gentium
vos autē nō sic, et math. 20. et marci. 10. Et. 1. pe. 5. nō dn̄antes
in clero, sed forma facti gregis, et pau. 1. cor. 4. sic nos existimet
hō ut ministros xp̄i et dispensatores mysteriorum dei. g. nō pt dispē-
sare pro suo arbitrio, sed solum qi sit expediens ecclię. /
v 18a propo. falsa tali declaratio. et decreto concilij sūmi dicti
sit in 10a. 9a. si papa dispensaret subditi nō tenerentur parere tali
dispēsationi probatur qi ex 17. propo. si lex aut dispensatio
iniusta nō obligat subditos ad parendum. g. h. nō spectat ad sub-
ditos hoc iudicare, ut dictum sit in 16. propo. tn̄ postquā hoc cōci-
lium declarasset et determinasset nō tenerentur subditi parere,
itaque si cōcilium determinasset qd dispēsatio cū procederet ad tractatum
sit prohibita, et prohiberet ne unquā in hoc dispensaret, si nihilomi-
nus papa, mitteret p(ro)cessum c(on)t(r)a, nō tenerentur subditi recipere, neque
illi p(rae)stare obedientiā, neque aliquo modo de hoc ego dubito. /
v 19. propo. summus pontifex nō debet grauari sed gaudere potius
qd fieret aliud tale decretum probatur qi si iustum sit et expediens
reipublicę sit, cū summus pontifex debeat procurare oē cōmodum
ecclię. g. debet de hoc gaudere. Item qi in hoc nullo modo læde-
retur authoritas ipsius, nō. n. prohiberetur tanquā inferiori neque propter defectum
authoritatis quā habet amplissimā sed propter naturam rei q nō recipit
dispensationem sine magno malo ecclię, sicut qi negant eum posse
dispēsare in voto solemni neque in aliis votis sine causa rōnabili
nihil derogant authoritati ipsius sicut neque authoritati diuinę qui ne-
gant deum posse facere infinitum aut posse mentiri et similia, item si
cōcilium retineret sibi authoritatem dispēsandi, et negaret papę posse
merito cōqueri, sed nō iacet faciendū sed absque ... dispēsa(tio)

UGR Biblioteca Universitaria

Item hac ratione videntur multiplicari et molestari vel principia que solent visitare ob dispensationes quas aliqui et expressum irrationabiles quas sedi instituit limitum propriam negare et non solum principium, sed etiam huius residentiam quare se coseque repare Rome statim pro aliquid tales ectam, et deberet propter hoc dicere omnia mihi licent sed non omnia expediunt, et omnia possum, sed non omnia edificant, et quod certe non est contemnendum tollere scandalum in quam male locuti de Romana curia hac vna occasione huiusmodi dispensationum nota, /

Scismod multos

Sed restat dubium si ita est quod subditi non tenentur parere huiusmodi dispensationibus qua via posset resisti mandatis summorum pontificum si forte vellet agere ad parendum, et sic

20. propositio. non videtur mihi quod expediat et liceat resistere mandatis pontificum per viam appellationis ad futurum concilium, bene scio quod Panormitanus et Gerson et alii defendentes quod liceret appellare a papa ad concilium, sed illi ut supra dixi sunt plurimum infesti auctoritati pontificum, sed probatur quod ipsa propositio ex expressis sunt 2. q. 9. qui sunt canones quod appellationes tollunt sancte ecclesie, ad huius sedis examen voluerunt deferri ab ipsa nunquam quemquam appellari debere, et eadem q. c. nemo dat, nemo iudicabit primam sedem, sophisticum est autem glosare quod intelligatur nemo .i. a nullo alio prelato et nunquam .i. a nulla alia particulari, tamen quod de hoc nunquam fuit quaestio, sed que de hac re sunt magnas questiones nolo extendere probationes, certe si in aliquo casu liceret appellare ad concilium nescio quare non in omni casu ubi pontifex facit iniuriam, imo et valde magis in eum faciat. / Et ergo si vel appellatio a summo Ponti. ad concilium si de iure divino, vel humano si de iure divino cum vero sit de iure divino non distinguat in magna vel leviori quod si in aliqua causa .s. et in quacumque levi, nec si de iure positivo nusquam est de hoc locus ubi hoc permittatur nisi fortasse ex aliquo concilio moderno vel scismatico vel dubio quale fuit basileense, neque auctoritas glosarum sive pannormitani est alicuius momenti sine confirmatione pontificis. Dico quod non est appellandum et si concedamus concilium esse supra papam quod nunquam ita sit sed cum sit summus Pontifex oportet ut ultima decisio causarum spectet ad eum, et non fit a Rege non appellatio, quod neque a papa. pro quo qui non debet habere minorem auctoritatem papa in spiritualibus quam Rex in temporalibus, sed dato quod summe liceret appellare sed hoc non expediret, licet omnia mihi licent sed non omnia expediunt. Et propter hoc experientia et exemplis

alias / pator

quae nimirum facient magnam probationem, quoniam tales appellationes male sonant, et tandem devenimus in scismata, et quod hoc esset magna occasio turbationis in ecclesia, pro quod si summus pontifex timeret ne facta citius deberet solvi in concilium, nunquam vellet congregare concilium cum magna jactura et defectu rerum ecclesiasticarum cuius in nostro tempore ubi iam non sunt concilia. /

21. propositio. non videtur permittendum cuicumque privato sua auctoritate resistere et non parere mandatis pape quamvis cuncti certi contra determinationes

UGR Biblioteca Universitaria

Concilij &c. q. est magna irreverentia et tantus contemptus summi authoris si cuilibet hoc concederet. Nec papae quod non liceat in ordine ad spiritum a cuius mandato quantumvis iniusto noluit propria authoritate discedere, neque q. a papa, neque ab alio. //

2 22a. propositio. fatetur talis declaratio. Si decreto a concilio summus pontifex contrarium mandare possent vel episcopi vel concilium provinciale et implorare principes ut quoties illorum resistere summo Pontifici impediendo mandata eius, et in ista 9a. etiam illa definitione et ipsa sequatur illa dispensatio suscepta est / q. hec 9a. tenendo quod concilium sit supra papam non indiget nova probatione. Sed quae hic pro dimus summi utraque opinione nec probatur simpliciter, et ipse qui fuit animum tenendi hanc opinionem fuit quod authores egregij et alias magni defensores authoritatis pontificis in ordine ad concilium tenent expresse hanc sententiam. Unde ex his Cajetanus in eorum opusculo in quo tenet superioritatem papae ad concilium et c. 27 dicit resistendum esse q. ei infamiam papae publice declamante ecclesiae v. g. quod non vult dare beneficium ecclesiasticum nisi pro pecunia, ordo obedientia neganda est, et possessio talium beneficiorum his qui emerunt / Et hic rest. verbo papa. 8. 4. quod autem faciendum est quod papa suis moribus ecclesiam destruit, et idem 8. 15. dicit quod si papa quae vellet abrogare jus positivum peccaret quidem, neque esset permittendum. Et postea non esse obediendum in malis, neque temere resistendum per honesta reprehensione. Unde si vellet totum thesaurum ecclesiae aut plurimum partium sibi dare parentibus non esset permittendum sed resistendum, ratio hoc est quod in destruendo nihil potest. Et sic si de destructione constat quod resisti ex dictis doctorum istorum ubi mandata vel facta pontificia sunt in destitutione ecclesiae resisti executio mandatorum, sed etiam constat ex determinatione Concilij quod huiusmodi dispensationes sunt in detrimentum ecclesiae. q. possunt gubernatores ecclesiae et principes resistere illi, et 2o. argumentum quod vim vi repellere licet cuicumque, sed summus Pont. infert vim in mandatis istis et dispensationibus. q. Unde etiam dicit Cajetanus. Omnia ista licent non quasi sit judex papae, neque authoritate sed per modum defensionis, cuilibet enim est jus ad resistendum iniuriae / ex quo sequitur quod non solum hoc non parere, sed et facto, et ut opus est resistere et impedire armis executionem illorum et maxime punire executores et comprehendere talium executores adimplentes semper servato moderamine authoritatis ipsius, sed solum allegando esse injustum. / Et ex hoc valet hoc quod tyrannum est dicere quod summus Pontifex sit maiore authoritate ad gubernandam ecclesiam quam Rex ad gubernandum cives et temporalia, et si Rex faceret graves iniurias posset ei resistere non solum in verbis sed facto, ergo papae, quod non est maior causa de uno quam de alio. /

v 23a. Propo. si per injustas dispensationes vel per alia mādata, insistentia
procederet in periculum Eccl[es]ie posset cōuocari seu cōgregari cōcilium contra
ejus voluntatem ad resistendum et obuiandum ejus insolentiis, hoc expresse tenet
Sylvester verbo papa - § - 4 - vel - § - si papa suis moribus destrueret Ecclesiam
potest cōuocari cōcilium cōtra ejus voluntatem, et hoc idem expresse tenet card[inalis] turrecre-
mata aperte vehementius pontificiae authoritatis li. 3. c. 10. ubi loquens de utilitate cō-
cilior[um], celebratio inter cetera utilitates glat referendarum exorbitantias eor[um]
dam nimis[que] ipsorum pontificium, et hac de causa cōgregatum legi concilium in prouincia
lis Rome per imperatorem cōtra Joānē papā - 22 - q[ui] venator et lubricus et in
conuersibus erat, quod laudat turrecremata, Et etiam cōfirmat oīa q[ue] sup[ra] dicta
sunt, initio .n. prodesset cōgregatio cōcilii nisi sua authoritate posset de-
terminare quibus in rebus pontifex nō debet neque posset ad rescindendum cōtra
prius decreta ./

v 24a. propō, in oībus sup[ra] dictis cauendum est max[ime] à duobus pri[mu]m quod ut
quantum fieri possit ipsius illibata authoritas et obseruantia et reuerentia
q[uae] debet[ur] sumo pontifici q[uia] ejus cōtemptus et uel cōtumelia vergit in
detrimentum Eccl[es]ie ut habeat in sumo honore à sumis principibus q[uia] si
semel inciperet cōtemni ejus authoritas tota Ecclesia laboraret schismatibus,
videtur si in Concilio tale decretum faciendum est opporteret ut quantum modes
tius loqueretur de authoritate supprema papae sub hac forma. /

v Quia hactenus sumi pontifices moti improbabilibus vel apparentibus causis
dispensauerunt ut aliquis plura beneficia posset obtinere vel ut aliquis
regressum habeat ad aliquod beneficium viuente adhuc legitimo possesore, tū
quia hoc usu experientia cōpertum est vergere in detrimentum Eccl[es]ie prohibemus
ne posset cū aliquo quacumque cā occasione vel merito summus pontifex hoc dispēsare
si quis secus factum fuerit totum sit irritum, per quam quidem sanctionē nō inten-
dimus aliquid de sua dignitate derogare neque ejus potestatem aliqua parte limi-
tare, sed declaramus hoc esse necessarium ad rectam et rectam gubernationem
Eccl[es]ie, ne posthac aliquis sumorum pontificum sua authoritate abutatur ./

v / hac forma vel alia meliori posset poni ad remedium Ecclesiae fiant. /

v 2m. quod max[ime] caueri debet in hac re est scandalum. primum in ipso decreto fa-
ciendo ne forte sumus pontifex indignatus de hoc et repugnans ne hoc
discerneret turbet concilium et in ipso decreto alia cō modo q[uam] à cōcilio fieri
possent et dividat cōcilium in schisma, hoc est multum notandum
pro oībus istis difficultatibus deprecanda pace. // finis relectionis ./

2 vi quod dicitur tale statutum quod possit facere concilium vel legem indispensabilem preter papam, Et ita peccaret papa idemque fuit aliis aliquibus dispensando contra illud manente causa qua fuit statuendi et non dispensandi, ac si esset statutum concilij, si non tale statutum est necessarium vel utile, quia quando dispensatio in tali vergeret in magnum Ecclesie nocumentum, tam tunc non solum posset fieri sed deberet fieri et esset malum quod non fieret, et sic non esset malum dispensare contra illud magis esset factum a concilio magis a papa, et sic dispensaret a concilio quam a papa, esset malum dispensare dispensatio cessi [illegible] papa dispensatione contra concilij dispensationem. //

2 nec video quare non possit fieri quod de facto evitaret dispensationes [illegible] atte- tatum [illegible] legis humanas evitamus non tenerem donationes aut venditiones nec commutationes bonorum Ecclesie quas papa faceret, imo essent nulla et irrita, nec illi quibus donaret fierent domini et [illegible] tales. / cum quia papa non sit dominus magis spiritualium quam temporalium, [illegible] evitaret eas dispensationes que cederent in totum aut magnum damnum Ecclesie quia cedere donatio [illegible] non valeret nullas ipsas dispensationes. / et quod si dispensatio vergeret in detrimentum Ecclesie magnum aut notabile iam non dicitur dispensatio sed dissipatio magis 2 cor. 10. c. de potestate [illegible] aut quam dedit nobis dominus in edificationem non in destructionem, imo videtur si nequit dispensare sine magno Ecclesie detrimento iam peccat contra ius divinum et male dispensando, quia est dissipatio non dispensatio. //

2 Verum quia leges de non alienandis bonis Ecclesie sunt iam antique et sepe confirmate per concilia et sanctissimus pontifices et a diu iam recepte et observate, et sic usu et observatione obtinuerunt vim, quia forte a principio quando post fiebant reclamabatur a summis pontificibus et faciebant contra illas. / Et ipsis summis pontificibus resistebatur dum contrarias agentes et statim [illegible] tum a morte pontificis qui poterat Ecclesia vindicabat sibi res quasi alienatas. / Ideo postea summi pontifices hoc videntes abstinuerunt a talibus donationibus, quod si forte facere magis in his aliis statutis [illegible] dispensationes / quod si pontificibus volentibus dispensare in illis cum tanto Ecclesie damno in principio fuerit resistentia, sequentes postea hoc videntes abstinerent a tali dispensatione. Et sic [illegible] usu [illegible] temporis fierent [illegible] indispensatio, quia iam nullus attentaret pontifex in illis dispensare, sicut nec fuerint tentare concilia [illegible] Ecclesie [illegible] propter leges transeunt in leges divinas et ideo absolute indispensabiles. / imo possent reddi talia tempora et pontifices adeo boni et sancti ut possent quod dispensare dum esset adeo causa legitima, quia non dispensarent dum non esset, et ita ex usu dispensatione aut paucis bene factis non sequerentur plures [illegible] necessario quod si semel aut raro ex legitimis causis dispensaret [illegible] causa legitima dispenset, et ideo in [illegible] talis lex et vel divina [illegible] semper et [illegible] in dispensabilis lex de ea [illegible] //

certi q[uo]q[ue] dum erant Pontifices s[an]cti aut op[ti]mi [?] frequentes aliq[uas]
dispensationes solum [?] [?], et no[n] frequenter, nec p[er]mittisse, [?]
post factas has leges qui in his p[er]seuerauerunt saecula illa aurea, [?]
dispensare cu[m] tam [?] in eo [?] nedum in p[ar]ticulari eo legis
q[uo]d in his t[em]p[or]ib[us] malis [?] in particulari no[n] [?] in eo, imo co[n]tra
fuit inq[uam] [?] dispensationes, [?] tollere in totu[m] o[mn]es leges
humanas est damnu[m] intolerabile cu[m] absq[ue] legib[us] humanis nequeamus [?]
uiui diuine, q[uod] e[st] passim in [?] o[mn]ib[us] dispensare cu[m] o[mn]ib[us] [?]
nu[m] [?] hoc adeo q[uo]d est tollere leges, [?] expediret q[uo]d non
erunt tot leges humanas sed pauciores, [?] pauciores leges [?]
tel, nec [?] nisi raro [?] graues ca[us]as dispensarent, hoc inq[uam] expediret
magis q[uam] [?] innumeras et nullas nisi a valde paucis [?], ut [?]
[?] dispensaris. //

2 no[n] valet arg[umentu]m si papa ab[solu]te vellet et teneret facere hoc teneri [?]
[?] malefacere [?] q[uod] standu[m] est illi, parendu[m] aut no[n] resistendu[m],
imo [?] q[uo]d factum est in nocumentum mag[nu]m [?] resistendum [?]
aut e[st] pareti [?] ho[min]i [?] danti sua [?] filios aut famili[as]
e[st] illi [?] resistendum [?] [?] ipsas, et hoc credi de illo [?] q[uod] lex
humana ulla [?] [?] fiat, [?] ab[solu]te [?] in o[mn]i casu in dispe[n]-
sat[?] a summo Pontifice cu[m] sit supremus [?] totius iuris humani
nec [?] dispensare in hac lege [?] aut tollere [?] q[uo]d
possit in o[mn]ib[us] dispensare aut o[mn]es tollere, cu[m] [?] negat diuina lex
manere [?] absq[ue] o[mn]ib[us] legib[us] humanis. //

V. S. Tho. 2a p[ar]s. 19. c. 4. tenet q[uo]d papa potest facere aliq[ui]d contra ap[osto]los ut dispensare
cu[m] bigamo, et in poena q[ua]m [?] ap[osto]los statuerunt [?] fornicanti. //

26 [?]

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria